

HOẠT ĐỘNG TẠO HÌNH TRONG GIÁO DỤC HOÀ NHẬP CHO TRẺ KHUYẾT TẬT MẦM NON

PHẠM MINH TÙNG*

Ngày nhận bài: 09/08/2016; ngày sửa chữa: 11/08/2016; ngày duyệt đăng: 12/08/2016.

Abstract: Shape activities contribute to formation of emotion and sense of beauty for children. These activities are important means to develop thinking ability, memory, imagination, observation ability and assessment competences; also provide environment to explore knowledge and practice skills with aim to develop children's comprehensive personalities. For children with disabilities, these activities are more important, because they also encourage disabled children to participate in and create opportunities for disabled children to show off their feelings. Children with disabilities need more attention and support when they have difficulties in participating in activities and sensing the beauty around and that of themselves. Integration is the best educational environment for children with special needs towards their optimum development; therefore, it is necessary to design appropriate educational content and activities, ensuring achievable integration for disabled children in kindergarten.

Keywords: Aesthetic education, disabled children, inclusive education, preschool, shape activities.

Giao dục nghệ thuật cho trẻ từ những giai đoạn đầu đời là con đường hình thành cho trẻ xúc cảm, tình cảm thẩm mỹ; là phương tiện để phát triển tư duy, trí nhớ, tưởng tượng là môi trường cung cấp kiến thức, kĩ năng cơ bản, hình thành năng lực sáng tạo cho trẻ và giúp trẻ phát triển toàn diện. Giáo dục nghệ thuật cho trẻ khuyết tật (TKT) là vấn đề ngày càng được quan tâm cả ở Việt Nam và trên thế giới. TKT cần phải được hưởng sự bình đẳng trong cuộc sống, giáo dục, chăm sóc sức khỏe và phúc lợi xã hội. Đặc biệt TKT cần được quan tâm đến khi tham gia các hoạt động nghệ thuật. Môi trường hòa nhập là môi trường giáo dục tốt nhất để giúp TKT có thể phát triển tốt nhất khả năng của mình.

Nhu cầu thưởng thức nghệ thuật và được giáo dục nghệ thuật đặc biệt quan trọng đối với trẻ TKT, được học thông qua các loại hình nghệ thuật phong phú như Điện ảnh, Sân khấu, Âm nhạc, Mĩ thuật... Trong đó, giáo dục thẩm mỹ được sử dụng như một phương tiện khá phổ biến. Nội dung hoạt động tạo hình (HĐTH) là một công cụ giáo dục cho trẻ rất hữu hiệu. Thông qua HĐTH sẽ giúp TKT phát triển các chức năng tâm lí như khả năng tri giác các sự vật, hiện tượng xung quanh; phát triển năng lực tư duy, óc tưởng tượng sáng tạo và sự ham muốn tạo ra cái đẹp. Đây là yếu tố cần thiết góp phần giúp TKT phát triển và hoà nhập.

1. Một số khái niệm cơ bản:

- **HĐTH:** Theo **Từ điển Tiếng Việt**, *tạo hình* là tạo ra các hình thể bằng đường nét, màu sắc, hình khối [1; tr 891]; *hoạt động* là tiến hành những việc làm có quan hệ với nhau chặt chẽ nhằm một mục đích nhất định trong đời sống xã hội [1; tr 452]; **HĐTH** là một trong những hoạt động thú vị nhất đối với trẻ lứa tuổi

mầm non; giúp trẻ tìm hiểu, khám phá và thể hiện một cách sinh động những gì chúng nhìn thấy trong thế giới xung quanh, những gì làm trẻ rung động và gây cho trẻ những xúc cảm, tình cảm tích cực.

- **TKT:** Theo Điều 2, **Luật Người khuyết tật:** "*Người khuyết tật là người bị khiếm khuyết một hoặc nhiều bộ phận cơ thể hoặc bị suy giảm chức năng được biểu hiện dưới dạng tật khiến cho lao động, sinh hoạt, học tập gặp khó khăn*", tại Điều 3 cũng xác định: "*Dạng tật bao gồm: a) Khuyết tật vận động; b) Khuyết tật nghe, nói; c) Khuyết tật nhìn; d) Khuyết tật thân kinh, tâm thần; đ) Khuyết tật trí tuệ; e) Khuyết tật khác*" [2].

- **Giáo dục hòa nhập (GDHN)** là phương thức giáo dục chung người khuyết tật với người không khuyết tật trong cơ sở giáo dục [3]. Vì vậy, **TKT học hòa nhập trong trường mầm non** nghĩa là TKT được tổ chức giáo dục theo phương thức GDHN tại cơ sở giáo dục mầm non.

2. Vai trò của HĐTH trong giáo dục TKT tại trường mầm non

Tạo hình là một trong những hoạt động quan trọng trong giáo dục đạo đức, trí tuệ, thể lực và lao động; có tác dụng to lớn trong việc phát triển, hình thành nhân cách cho trẻ mầm non, giúp trẻ phát triển chức năng tâm lí, hình thành ở trẻ tình yêu đối với con người, thiên nhiên, cuộc sống, cái đẹp...; hình thành ở trẻ những kĩ năng, kĩ xảo, năng lực quan sát, phát triển trí nhớ, trí tưởng tượng, sáng tạo; phát triển khả năng tri giác về hình dáng, cấu trúc, màu sắc của đồ vật bằng mắt một cách có mục đích. HĐTH góp phần đáng kể đến việc hình thành ở trẻ những tri thức, ngôn ngữ của

* Trưởng Cao đẳng Sư phạm Trung ương

trẻ cũng phát triển hoàn thiện cùng cảm xúc, thẩm mỹ, tính kiên trì, bền bỉ, khéo léo; ý thức tập thể, biết tương trợ giúp đỡ lẫn nhau, cởi mở, hòa đồng và tinh thần đoàn kết [4].

Thông qua HĐTH, trẻ có cơ hội tìm hiểu, nghiên cứu các đối tượng miêu tả để có được hiểu biết, hình dung về đối tượng đó, từ đó xây dựng các đối tượng giúp tăng thêm vốn hiểu biết của trẻ. Khi tham gia các HĐTH, trẻ tái tạo lại bằng hình của đồ vật, hình ảnh quen thuộc mà trước đó trẻ đã tri giác được. HĐTH chính là phương tiện để trẻ thể hiện mình. Trẻ được thử sức mình trong việc sáng tạo thế giới riêng theo tư duy của mình.

Qua các HĐTH, TKT được hoạt động tự do trong môi trường thẩm mỹ, trong không khí vui chơi thoải mái, điều này tạo cho trẻ niềm vui sướng, hạnh phúc. Chính sự vui vẻ, phấn khởi này tác động rất tích cực đến tim mạch, điều hòa hoạt động hệ thần kinh, điều chỉnh toàn bộ hoạt động của cơ thể. Như những công trình nghiên cứu tâm lý học và giáo dục học ngày nay ở các nước tiên tiến đã nhấn mạnh vai trò của hoạt động nghệ thuật, đặc biệt là HĐTH như những biện pháp tâm lý trị liệu rất có hiệu quả trong việc nâng cao sức khỏe và điều trị cho TKT, trẻ có nhu cầu đặc biệt. Có thể coi HĐTH như món ăn tinh thần cho TKT.

HĐTH còn là một trong những con đường để giáo dục tình cảm - xã hội cho trẻ, giúp trẻ có thói quen tự giác làm việc, trực tiếp trải nghiệm các xúc cảm, các trạng thái tình cảm trong giao tiếp, học hỏi các kĩ năng xã hội và đánh giá các hành vi xã hội, phát triển thể chất, giúp đôi bàn tay trẻ hoạt động linh hoạt kết hợp với đôi mắt, phát triển ngôn ngữ, làm tăng thêm vốn từ và sử dụng ngôn ngữ mạch lạc thông qua việc giới thiệu về sản phẩm tạo hình của mình; tạo ra môi trường để kích thích tính tò mò, sự ham hiểu biết, cùng với các hoạt động khác giúp phát triển toàn diện trẻ; giúp cho sự phát triển cảm giác, tri giác thẩm mỹ; giúp trẻ nhận ra màu sắc, hình dạng, đường nét, tỉ lệ, sự sắp xếp trong không gian; nhận thấy được đặc trưng và nét đẹp trong sự vật, hiện tượng mà trẻ miêu tả, thúc đẩy sự phát triển của quá trình tri giác và khả năng nhận thức của trẻ; tạo điều kiện cho sự phát triển khả năng sáng tạo của trẻ. Thông qua HĐTH mà TKT được học hỏi những kiến thức lịch sử, văn hóa, nghệ thuật và những truyền thống dân tộc của cha ông để lại.

3. Mục tiêu, nội dung tổ chức HĐTH trong GDHN cho TKT

3.1. Mục tiêu. Để tổ chức HĐTH trong GDHN cho TKT đạt hiệu quả cao nhất, cần dựa trên những mục tiêu cụ thể như sau: 1) Đưa HĐTH đã được cải

tiến về nội dung và cách thức tổ chức có chất lượng phù hợp với TKT vào trong trường mầm non; 2) Đa dạng hóa HĐTH để TKT có thể tham gia và mở rộng cơ học tập cho trẻ; 3) Nâng cao nhận thức của gia đình, nhà trường và xã hội về giá trị của giáo dục nghệ thuật đối với TKT.

3.2. Nội dung của HĐTH trong GDHN cho TKT:

- *Hoạt động vẽ:* + *Vẽ theo mẫu* giúp trẻ TKT diễn tả lại đúng vẻ đẹp về cấu trúc, hình dạng, tỉ lệ, màu sắc của vật mẫu bằng cách nhìn, cảm thụ (đó là mô phỏng lại, không hoàn toàn sao chép rập khuôn và lược bỏ những gì rườm rà); cung cấp cho trẻ những kĩ năng, kĩ xảo tạo hình (nét thẳng, nét cong; cách phối hợp các nét vẽ tạo ra các vật; kĩ năng tô màu, cách bố trí hình vẽ trên giấy...). Trong hoạt động vẽ theo mẫu đối với TKT chọn mẫu có hình, mảng, khối rõ nét, đơn giản, ít chi tiết; + *Vẽ theo ý thích* nhằm phát triển tính độc lập, chủ động trong công việc; TKT tự tìm tòi, nảy sinh ý tưởng; trẻ vận dụng những kiến thức, kĩ năng, kĩ xảo đã được học để thể hiện nội dung chủ đề tự mình sáng tác. Cần gợi ý về nội dung các đề tài đơn giản để TKT thể hiện như: vẽ những đồ vật riêng lẻ, vẽ những bông hoa, chiếc lá, sau đó vẽ lọ hoa và trang trí các họa tiết trên lọ hoa. Với cách thể hiện từ dễ đến khó này, TKT có nhiều ý tưởng sáng tạo trong cách thể hiện rất phù hợp với trẻ.

- *Cắt xé dán:* Tranh xé dán, cắt dán bắt nguồn từ các thể loại tranh ghép nghệ thuật. Có nhiều loại tranh ghép: ghép từ các mảnh sứ, kính màu, vỏ chai, từ tre, gỗ hay hoa lá. Với TKT, nên sử dụng các vật liệu đơn giản không gây nguy hiểm như: giấy màu, bìa carton, lõi giấy, giấy báo, vải vụn, lá cây, hoa khô... Hoạt động xé dán, cắt dán tương đối phù hợp với TKT, qua đó rèn được các kĩ năng xé, cắt, dán, tạo chất, phối màu; đồng thời tạo ra nhiều sản phẩm đẹp mắt với nhiều chất liệu khác nhau. Đặc điểm của hoạt động này sẽ kích thích TKT sáng tạo vì sự ngẫu nhiên của các chất liệu phối hợp với nhau.

- *Hoạt động nặn:* là dạng của điêu khắc thể hiện bằng khối nhưng sử dụng nguyên liệu mềm dẻo, có thể dễ dàng biến dạng khi tác động bằng tay, rất phù hợp với TKT. Tính mềm dẻo của nguyên liệu và tính chất khối của vật thể hiện cho phép trẻ nắm được một số kĩ năng dễ hơn về thể hiện động tác. Sự thể hiện mối quan hệ không gian giữa các vật trong hoạt động nặn cũng rất đơn giản vì viễn cảnh không gian trong hoạt động nặn là không gian 3 chiều thực. Đối với TKT, trong hoạt động nặn nên cho trẻ sử dụng nhiều các kĩ thuật để bàn tay trẻ linh hoạt như: vẽ tròn, ấn dẹt, lăn dài... tạo ra những hình khối cơ bản và đơn giản như: hình tròn, chữ nhật, vuông, trụ...

4. Một số quan niệm sai lầm và những khó khăn khi tổ chức HĐTH trong GDHN cho TKT

4.1. Một số quan niệm sai lầm:

- *HĐTH chỉ dành cho trẻ có năng khiếu, không phù hợp với TKT:* HĐTH đã được chú trọng ở các trường tại các thành phố lớn; ở các tỉnh nhỏ hoặc vùng sâu vùng xa chỉ tồn tại cho có, nhiều nơi thậm chí không có (gần như 100% các trường đều không có phòng học riêng, không có giáo viên chuyên trách). Có nhiều ý kiến (của cả phụ huynh lẫn những nhà chuyên môn) cho rằng, chỉ nên có hướng dẫn cho những trẻ có năng khiếu, TKT không có khả năng...

- *HĐTH còn chú trọng nhiều đến hoạt động vẽ:* Quan điểm này đã được đưa ra tranh luận trong các cuộc hội thảo: “Học vẽ hay dạy nghệ thuật?”. Tiêu chí Bộ GD-ĐT đã nêu rõ: “*Học mỹ thuật giúp các em cảm nhận và vận dụng cái hay, cái đẹp của mỹ thuật vào học tập, sinh hoạt hàng ngày*” [5]. Tuy nhiên, nội dung môn *Mỹ thuật* đang cho thấy, ta đang đào tạo ra những thợ vẽ chứ không phải là giáo dục để trẻ có khả năng thẩm mỹ và chưa chú ý đến các hoạt động khác.

4.2. Những khó khăn:

- *Về phía giáo viên:* Hầu hết giáo viên dạy HĐTH chưa có nhiều kiến thức chuyên sâu về giáo dục cho TKT. Giáo viên còn can thiệp sâu vào quá trình làm việc của trẻ và định hướng trẻ thể hiện theo ý mình... điều này đã tạo ra tính thụ động, làm mất đi cái hay, cái duyên, cái đẹp và tính sáng tạo của trẻ. Khi đánh giá kết quả HĐTH cho TKT, chưa chú ý đến việc phân loại hoặc so sánh năng lực thẩm mỹ của TKT theo các mức độ đạt được, mà chủ yếu đánh giá qua sản phẩm thực tế cụ thể. Trong khi đó, mục đích chính trong việc tổ chức HĐTH cho TKT là để xác nhận những tiến bộ của trẻ trong quá trình tham gia vào HĐTH; phát hiện được xu hướng học tập, sự quan tâm của trẻ đối với sự vật, môi trường xung quanh trẻ để có thể đưa ra các quyết định phù hợp trong kế hoạch giáo dục đáp ứng nhu cầu và năng lực cá nhân của trẻ. Cần phải xem xét mọi tiến trình của quá trình tham gia hoạt động của trẻ để xác định cơ hội học tập một kĩ năng mới ở mức độ cao hơn và thúc đẩy năng lực của trẻ qua mức độ tham gia vào hoạt động chung ở lớp của TKT; kết quả học tập kĩ năng mới thông qua HĐTH của TKT như: quan sát sự vật, hiện tượng; khả năng phân biệt, so sánh, khả năng phối màu, tô màu, cắt xé dán, phối hợp các chất liệu... để tạo dựng một sản phẩm mỹ thuật có ý nghĩa mà TKT yêu thích.

- *Về phía trẻ:* Kĩ năng sử dụng các dụng cụ tạo hình cũng như những phương tiện để tạo ra sản phẩm tạo hình của TKT còn khó khăn; trẻ còn nhút nhát

không tích cực hoạt động; ngôn ngữ của trẻ còn hạn chế, chưa diễn tả được ý hiểu của mình.

- *Về điều kiện cơ sở vật chất:* Môi trường cho TKT tham gia HĐTH còn thiếu và lạc hậu, không có phòng học chức năng, phòng học đặc thù, học liệu chuyên biệt dành cho TKT, nhất là các thiết bị phù hợp với từng loại tật ở lớp chuyên biệt...

5. Một số giải pháp nhằm nâng cao hiệu quả sử dụng HĐTH cho TKT

5.1. Đổi mới cách thức tổ chức HĐTH:

- *Tổ chức HĐTH thông qua khám phá môi trường thiên nhiên:* Khuyến khích TKT quan sát tranh ảnh phong cảnh thiên nhiên đưa ra nhận xét so sánh; giúp TKT cảm nhận được vẻ đẹp của thiên nhiên, tâm hồn trẻ sẽ tràn ngập niềm vui sướng khi tiếp xúc với thiên nhiên, trẻ càng yêu quý thiên nhiên và muốn mình trở nên đẹp hơn, tốt hơn; đồng thời tăng thêm ý thức bảo vệ và chăm sóc thiên nhiên tạo môi trường ngày càng đẹp hơn. HĐTH được tổ chức ở những địa điểm có phong cảnh đẹp khác nhau sẽ gây hứng thú cho trẻ;

- *Tổ chức hoạt động theo nhóm:* HĐTH có nhiều công đoạn và nguyên vật liệu khác nhau, để hình thành sản phẩm phải sử dụng nhiều thao tác, kĩ thuật tạo ra sự cảm nhận, thể hiện cảm xúc của TKT. Trong quá trình cùng hoạt động, trẻ có rất nhiều cơ hội để quan sát, so sánh về kĩ năng, công việc của bạn mình; nên chia trẻ thành các nhóm để cùng tham gia thực hiện, khẳng định khả năng cảm thụ, phát triển khả năng thẩm mỹ của bản thân, cùng giúp đỡ và cộng tác lẫn nhau để hoàn thành nhiệm vụ được giao;

- *Cho trẻ làm quen với các tác phẩm nghệ thuật:* Cho TKT xem các tác phẩm nghệ thuật để trẻ có cảm xúc rung động trước không gian nghệ thuật nhận thấy cái hay, cái đẹp, hiểu biết hơn về hội họa. Từ chỗ quan sát những bức tranh sẽ dẫn đến trẻ có hứng thú vẽ tranh, trí tưởng tượng của trẻ phát triển phong phú; những đám mây, mặt trời, ngôi nhà thân yêu, hình ảnh cha mẹ, cô giáo... sẽ trở thành phương tiện để trẻ sáng tạo ra cái đẹp và thể hiện sự phong phú trong tâm hồn;

- *Tổ chức HĐTH cho trẻ thông qua lễ hội:* Cho TKT được tham gia vào các hoạt động giáo dục ngoài giờ lên lớp, ngoài trường và tiếp xúc với các mặt của đời sống con người bằng cách sử dụng khéo léo các phương tiện nghệ thuật cũng như các phương tiện thẩm mỹ khác trong hiện thực (thiên nhiên, lao động, đời sống xã hội, quan hệ giao tiếp, các hành vi ứng xử...) để TKT bộc lộ cảm xúc thẩm mỹ của mình trong các hoạt động đó. Khi bộc lộ, TKT sẽ dễ dàng nhận ra điểm mạnh, điểm yếu của mình một cách tinh tế. Đây lại chính là động lực thúc đẩy TKT bước những bước

tiếp theo trong quá trình hoàn thiện mình về mặt quan hệ thẩm mỹ;

- *Tổ chức các cuộc thi tạo hình cho trẻ*: Tổ chức cho TKT thi vẽ (vẽ tặng bà, mẹ, cô giáo, anh chị em, bạn bè nhân ngày lễ, ngày sinh nhật...), ngày hội tạo hình theo chủ đề nhân các ngày lễ, hội (như ngày 8/3, 1/6, 20/11, 22/12...), khuyến khích trẻ có năng khiếu về tạo hình thể hiện sáng tạo của mình; khơi gợi óc nghệ thuật, khuyến khích TKT, đặc biệt đối với những trẻ nhút nhát, thiếu tự tin, cố gắng tạo ra tác phẩm đẹp. Qua hội thi, TKT được trải nghiệm nhiều chất liệu như: màu nước, nguyên vật liệu (rau, củ, quả, ngón tay), cắt dán trang trí mặt nạ, làm câu đối Tết...; vẽ bức tranh tĩnh vật, chân dung phong cảnh quê hương và những sản phẩm sáng tạo khác.

5.2. Tích hợp HĐTH với các hoạt động giáo dục khác:

- *Tích hợp HĐTH trong hoạt động làm quen với tác phẩm văn học*: Cho TKT nghe truyện cổ tích kết hợp xem tranh minh họa khổ lớn, hình ảnh sắc nét, sinh động để đưa TKT vào thế giới cổ tích giàu trí tưởng tượng; khơi gợi TKT những ước mơ về cái đẹp nhân hậu luôn chiến thắng cái xấu bằng hình tượng để TKT có thể vẽ, nặn các nhân vật, đồng thời hóa thân vào các nhân vật được tạo hình trang phục phù hợp để TKT được tự thể hiện cảm xúc, tình cảm của mình qua hoạt động đóng kịch, sắm vai.

- *Tích hợp HĐTH trong hoạt động làm quen với toán và khám phá khoa học*: Đây là hoạt động cung cấp cho TKT nhiều kiến thức về tự nhiên và xã hội, về cỏ cây hoa lá, các con vật; giúp TKT được khám phá và trải nghiệm về những điều mới lạ trong cuộc sống. HĐTH hướng TKT nặn về hình, khối, mảng, hình vuông, chữ nhật, hình tròn... không chỉ để khắc sâu kiến thức mà còn phát triển năng khiếu cho trẻ, giúp trẻ học môn *Toán* một cách dễ dàng hơn. Thông qua môn *Khám phá môi trường xung quanh*, tổ chức cho TKT quan sát rồi làm lại những gì trẻ quan sát được các loại hoa, quả, đồ dùng bằng đất nặn, xé dán, bồi giấy hay vẽ lại những bức tranh mà trẻ quan sát được (như các tranh ảnh về phong cảnh đất nước, rừng và biển, cảnh sinh hoạt của con người, các tác phẩm nghệ thuật...); so sánh tìm tòi những đặc điểm chung của những con vật cùng nhóm, cùng loài; phân biệt được những đặc điểm giống và khác nhau của các loại cây, hoa, quả...

- *Tích hợp HĐTH trong hoạt động âm nhạc*: Để tạo ra môi trường thẩm mỹ cho hoạt động âm nhạc, đưa âm nhạc đến với không gian thật đang diễn ra (như không gian ngày lễ hội, hội mùa xuân... với cách trang trí khung cảnh hay sân khấu nhằm tái tạo lại

không gian một cách sống động), hoạt động âm nhạc trở lên thực hơn, giúp TKT hình dung về môi trường ca hát một cách đầy đủ nhất. Khi tổ chức HĐTH cho TKT có thể kết hợp nghe một bản nhạc để tạo cảm xúc, kích thích trẻ tiến hành tạo ra các sản phẩm nghệ thuật với những cái nhìn mới lạ về bố cục, màu sắc và cách thể hiện phong phú.

- *Tư vấn và hướng dẫn cha mẹ trẻ cách thức HĐTH tại nhà*: Việc tổ chức các HĐTH cho TKT tại nhà để các thành viên trong gia đình tham gia là rất phù hợp cho trẻ. HĐTH không chỉ là giáo dục mang tính cá nhân mà còn là hoạt động mang tính cộng đồng. Thông qua các sản phẩm tạo hình của trẻ TKT mà ông bà, cha mẹ hiểu rõ được tính cách, tâm lí hoặc những suy nghĩ của trẻ. Cùng trẻ tham gia hoạt động vẽ hay tô màu một bức tranh trẻ ưa thích, trong quá trình làm việc có thể gợi ý cho trẻ về màu sắc, bố cục, đường nét, điểm nhấn trong bức tranh để trẻ có thêm được những kiến thức, kĩ năng mới. Khi bức tranh được hoàn thiện cùng trẻ trao đổi, phân tích, so sánh, đánh giá những nội dung đơn giản, dễ hiểu để bổ sung kiến thức mới cho trẻ. Cha mẹ có thể đóng khung bức tranh của trẻ treo trong phòng khách để trang trí và chia sẻ niềm vui với mọi người. HĐTH rất nhiều nội dung và hình thức phong phú để HĐTH cho TKT tại gia đình đạt hiệu quả cao nhất thì trước tiên bậc cha mẹ cần có kiến thức cơ bản về kĩ thuật và cách thức tổ chức HĐTH với TKT.

Giáo dục nghệ thuật ở TKT không nhằm mục tiêu đào tạo ra các nhà làm nghệ thuật mà nó mang sứ mệnh giáo dục để hoàn thiện con người. Để TKT phát triển toàn diện, hình thành nhân cách, đồng thời giúp trẻ phát triển chức năng tâm lí để hình thành ở trẻ tình yêu đối với con người, yêu thiên nhiên, yêu đất nước, yêu cuộc sống tươi đẹp. Đó là điều vô cùng ý nghĩa mà HĐTH mang lại khi giáo dục TKT. Có thể nói, HĐTH là con đường phù hợp để TKT trau dồi, bồi dưỡng những cung bậc cảm xúc, là phương tiện hữu hiệu để diễn đạt cảm xúc, tư tưởng một cách đặc biệt đối với trẻ. HĐTH sẽ khơi gợi được cho TKT tình cảm thẩm mỹ hướng tới những giá trị văn hóa cao đẹp, hình thành năng lực quan sát, nhận xét, đánh giá và khơi gợi lòng ham muốn sáng tạo cái đẹp; cung cấp cho TKT kiến thức và kĩ năng cơ bản của kĩ thuật. Đây là con đường hình thành khả năng sáng tạo, là yếu tố cần thiết để giúp TKT tự tin và học tốt ở các độ tuổi tiếp theo. Giáo dục TKT trong môi trường hòa nhập là một công việc đòi hỏi kiến thức sâu sắc của giáo viên về đặc điểm phát triển của TKT để điều chỉnh nội dung và tổ chức thực hiện

(Xem tiếp trang 202)

Công ước, cụ thể là xã hội cần có trách nhiệm xây dựng các cơ sở để trẻ em có quyền tiếp cận thông tin, tri thức để học hỏi và phát triển.

- *Về phía thư viện*: Nâng cao chất lượng hoạt động của thư viện để đáp ứng cao nhất nhu cầu phục vụ cho thiếu nhi khi đến với thư viện; xây dựng môi trường thư viện văn minh, an toàn và đầy đủ nhất các phương tiện, sách báo, tài liệu để trẻ em được đáp ứng đầy đủ nhất nhu cầu đọc.

- *Về phía xã hội và gia đình*: Nhận thức một cách đầy đủ về Quyền trẻ em để tạo điều kiện tốt nhất cho trẻ đến gần với thư viện nhằm xây dựng cho trẻ thói quen đọc sách và năng lực lựa chọn sách một cách lành mạnh.

4.2. Thư viện cần đẩy mạnh hoạt động tuyên truyền, quảng bá hình ảnh. TVTN cần đẩy mạnh nhiều hoạt động mang tính chủ động đến gần với bạn đọc bằng việc tổ chức nhiều và đa dạng và nâng cấp thường xuyên các sản phẩm và dịch vụ phù hợp với sự tiến bộ của xã hội, tránh tình lỗi thời bởi trẻ em là đối tượng vô cùng nhạy cảm với tính mới và với sự thay đổi của khoa học công nghệ. Sự lỗi thời từ phương thức phục vụ, cơ sở vật chất... sẽ khiến trẻ chán nản, không mấy hứng thú trong việc đến với thư viện.

4.3. Nguồn kinh phí hoạt động. Một thực tế khó khăn hiện nay ở Việt Nam cho các TVTN khi tổ chức thực hiện các hoạt động nhằm đáp ứng nhu cầu trên trong công tác giáo dục trẻ em đó là vấn đề về kinh phí để duy trì và nâng cao chất lượng hoạt động. Ngoài nguồn ngân sách cố định, thư viện nên huy động thêm kinh phí từ các nguồn tham khảo dưới đây: Ngân sách của nhà nước (cho các chương trình đặc biệt và mang tính mới); các tổ chức văn hóa (cho các hoạt động âm nhạc, khiêu vũ, kịch nghệ, nghệ thuật, lịch sử và dân tộc); các nhà xuất bản; các nhà tài trợ (từ các công ti địa phương và các tổ chức tình nguyện); các cơ quan phi chính phủ; từ một phần lợi nhuận (của hình thức kinh doanh mang tính từ thiện).

Trong điều kiện xã hội phát triển như hiện nay, hoạt động giáo dục trẻ em đang được nhiều tổ chức, ban ngành đặc biệt quan tâm. Đây vừa là điều kiện thuận lợi vừa là thách thức đối với các tổ chức thực hiện. Thư viện là cơ quan giáo dục ngoài nhà trường nên sẽ có nhiều điều kiện thuận lợi về mặt "tư cách" trong việc đổi mới, sáng tạo để thu hút được sự quan tâm của xã hội. Trong những năm qua, nhiều TVTN hay các phòng phục vụ bạn đọc nhỏ tuổi tại các thư viện công cộng ở Việt Nam đang dần dần có những

thay đổi, tuy nhiên trên thực tế vẫn chưa có được những bước đi có tính đột phá. Tuy nhiên, với rất nhiều các điều kiện thuận lợi như: chất lượng đời sống xã hội được nâng cao, các chính sách phát triển thư viện cho trẻ em được ban hành ngày một nhiều, các cuộc hội thảo quốc tế, trong nước bàn về vấn đề "Vai trò của TVTN với hoạt động giáo dục trẻ em"...; với sức trẻ của một lực lượng cán bộ thư viện được đào tạo bài bản trong và ngoài nước..., chúng ta hoàn toàn có quyền tin tưởng, hy vọng vào một tương lai không xa TVTN sẽ là một trong các địa chỉ hàng đầu thu hút được sự quan tâm, thích thú của đối tượng bạn đọc nhỏ tuổi. □

Tài liệu tham khảo

- [1] Trần Thị Minh Nguyệt (2006). *Hướng dẫn đọc sách trong thư viện thiếu nhi*. NXB Giáo dục.
- [2] Vũ Bá Hòa (2009). *Tài liệu bồi dưỡng nghiệp vụ thư viện trường học phổ thông*. NXB Giáo dục.
- [3] *Công ước của Liên Hợp quốc về Quyền trẻ em*.
- [4] Nguyễn Kế Hào (2000). *Tâm lý học lứa tuổi và tâm lý học sư phạm*. NXB Đại học Sư phạm.
- [5] Ủy ban Bảo vệ và chăm sóc trẻ em Việt Nam (1998). *Công ước của Liên Hợp quốc về quyền trẻ em*.

Hoạt động tạo hình trong giáo dục...

(Tiếp theo trang 128)

chương trình cho phù hợp. Với sự phát triển của GDHN cho TKT hiện nay, không chỉ nội dung giáo dục thẩm mỹ mà các vấn đề nội dung giáo dục mầm non khác cũng cần được đề cập để thực hiện hiệu quả hơn nữa đối với TKT học hòa nhập. □

Tài liệu tham khảo

- [1] Hoàng Phê. (2000). *Từ điển Tiếng Việt*. NXB Đà Nẵng.
- [2] Quốc hội Nước Cộng hòa xã hội chủ nghĩa Việt Nam (2010). *Luật Người khuyết tật*.
- [3] Trần Thị Thiệp - Nguyễn Xuân Hải - Lê Thị Thúy Hằng (2008). *Giáo trình Giáo dục hòa nhập dành cho hệ cao đẳng sư phạm mầm non*. NXB Giáo dục.
- [4] Lê Hồng Vân - Vũ Dương Công (2014). *Tổ chức hoạt động tạo hình trong trường mầm non*. Giáo trình Trường Cao đẳng Sư phạm Trung ương.
- [5] Bộ GD-ĐT (2008). *Điều lệ trường mầm non*. Ban hành kèm theo Quyết định số 14/2008/QĐ-BGDĐT ngày 7/4/2008 của Bộ trưởng Bộ GD-ĐT.
- [6] Nguyễn Quốc Toàn (2004). *Hỏi đáp về dạy học Mĩ thuật lớp 1, 2, 3*. NXB Giáo dục.
- [7] Nguyễn Xuân Hải (2009). *Giáo dục học trẻ khuyết tật*. NXB Giáo dục Việt Nam.